

Busene Have og Skanse

Alle illustrationer
kan forstørres

Skemanummer:	21
Betegnelse:	Busene Have og Skanse
Kategori:	Udsnit og dele
Registreringsdato:	December 2004
Registrator:	Erica Heyckendorff, Berings Tegnestue

Kort over bebygget struktur

Input: terrænformer - rumdefinerende elementer - homogene forløb - grænser - fixpunkter - kig

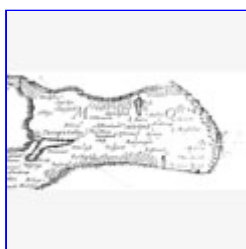
Topografisk undersøgelse

Input: topografiske forhold - udnyttede landskabstræk - byprofil/silhuet - grænse mellem byrum og land - grænse til vand

På dette sted er kysten fladstrand. Det flade terræn går som eng ind mellem den menneskeligt formede Skanse og det naturskabte Busene Have, der ligger på en præcist afgrænset bakke, nærmest som en ø i det omgivende, flade terræn. Bronzealderhøjene accentuerer bakkens højde og sammen med træbeplantningen skabes en balance med skansens store jordmassiv.

Historisk analyse

Input: Historisk byplan - matrikelstruktur - byudviklingsområder - funktionelt bymønster - gadestruktur - byrumsenheder

Østmøn. Udsnit af kort fra 1763. I den østligste del anes bynavnet Mandemarke. Lige derunder er Brøndehøje Skanse antydet.

Fra artikel i Historisk Samfund for Præstø Amt, årbog 1998. Af Kirsten Lütchen-Lehn.

På stedet har tidligere ligget anløbsstedet/toldstedet/fiskerlejet Brøndehøje, der har eksisteret fra før 1250, hvor det første gang nævnes i forbindelse med stadfæstelsen af en tidligere indgået overenskomst. Brøndehøje blev skyllet bort ved en storm i 1625. Skansen er fra før 1658, hvor den nævnes i kilder, og har samme tilnavn på kortet i Resens Atlas (Bryndhøe). Hvor tidlig denne er vides ikke - skansen er ikke undersøgt - men princippet at kunne bosætte sig i ly af en skanse, eller omvendt at kunne betjene bemandingen på en skanse ved en bys nærhed, taler for en samtidighed mellem

fiskerleje og skanse.

Stedet har ligget strategisk, som toldsted og militært set, og fiskerlejet har nydt gavn af dette. Fiskerlejet var et led i infrastrukturen i forbindelse med det rige sildefiskeri i Øresund, Skånemarkedet og Hanseforbundet - ladested for "de lübske" købmænd. Husene beskrives som værende af "købstadsbygning", bygget af lübske købmænd. Byen beskrives ligeledes af det danske kancelli i 1541 som et af de fire vigtigste sildemarkeder i Danmark.

Fiskeriet var rigt og forsynede også præsten i Magleby. Der var ingen jordbrugere, men ikke alle var fiskere, de beskæftigede sig også med andet.

Sildefiskeriet tog brat sin afslutning i 1580-erne og byen gik tilbage. Den genopbyggedes derfor ikke efter stormen i 1625. Eneste rester er gamle forkrøblede, vindhærgede æbletræer langs strandbredden ved Busene Have.

I 1903 blev et stort vikingefund gjort i lunden mellem skov"øen" og skansen, ligesom en bronzealderskat blev fundet i en gammel brønd ved den nordvestlige kant af skov"øen". Efter bronzealderhøjenes antal (8) og terrænet at dømme, har stedet været helliggød i oldtiden. Der står desuden flere bautasten, dels en mellem højene i selve Busene Have, dels flere mellem træerne lunden på østsiden af skansen; herudover en stensætning mellem de to lokaliteter.

Fra: Årbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie, 1920. 10. bind.

Arkitektonisk iagttagelse/skitsering, samt vurdering

Input: målforhold - rumlige relationer - åbninger - stigninger - grænser - retninger - bygningselementer - belægninger Samspil mellem topografi og byrum - fixpunkter - homogene forløb - rumligt artikulerede brud og forskelle - reminiscenser af historiske strukturer og bygninger - sammenstød mellem historiske lag - anbefalinger

Busene Have udgør en mindre lund helt ude ved kysten i det åbne, dyrkede landbrugslandskab. På landsiden danner et

overdrevslignende område overgang til markerne, og langs vejen ligger et par velholdte bindingsværkshuse - det ene helt ude ved kysten, lige øst for skovstykket. Man aner den græsklædte skanse i den vestlige del. Desuden kan skansen ses fra vest, fra vejen ned til Mandemarle Have. Skansen ligger som en stor græsklædt formation med let træbevoksning i de opdyrkede marker. Det er fra denne side den står mest markant i landskabet.

Vejen går stik vest, idet man nærmer sig kysten, og går ind gennem den lille lund. Et par steder er der mulighed for parkering. På turen op til skansen passeres omkring 8 oldtidshøje, som efter løvfald tydeligt aftegner sig i skovbundens kontur. En gruppe på 4, henholdsvis 2 høje, er særligt let opfattede ved deres større størrelse samt det forhold at den ene er uden træer og den anden med en fortættet kratbeplantning. I midten af disse 4 høje står en bautasten rejst, ligesom længere mod vest, hvor en lysning i skoven giver plads for en ring af sten, en stensætning. Den store koncentration af høje, samlet på et sted og bautastenen giver en særlig intens oplevelse af stedet og vidner om menneskelig indgriben.

For at komme til skansen skal et hegn om et engdrag og en å forceres - man kan også gå langs stranden. Set fra øst afslører skansen sig først efter en strækning gennem endnu et skovstykke op over terrænet der gradvist bygger sig op. Denne skov har en anden karakter end den forrige: træerne er lave og vedbend har bemægtiget sig stammerne, som står stedsegrønne og danner vinterlige træ"kroner". Nogle af disse "troldetræer" har bautasten for foden, og igen gives en særlig stemning af menneskelig indgriben blandet med natur. En hilsen fra fortiden.

Mere bastant står skansen som en vold af opkastet jord med stier i sneglegang op af volden, op til randen, hvorfra man kan kigger ned i det lidt lavere beliggende, centrale plateau. Fra dette plateau ser man ud i havet.

Det er vigtigt at regulere beplantningen på stedet - især på havsiden af skansen. Holdes beplantningen nede, bevares sammenhængen mellem hav og skanse, som jo er selve

stedets begrundelse. Men også på vestsiden af skansen, som er den side skansen tydeligst opfattes fra, bør beplantningen reguleres. Her er det omgivende landskab flade marker, og for mange småtræer og buskads vil sløre formen og gøre skanse svært opfattelig.

[Til sidetop](#)

[Udskriv denne side](#)

Til oversigt